

ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2014

Η βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου

Οι προβλέψεις των δημοσιολόγων είναι άκρως **ενθαρρυντικές** για τους θιασώτες του «λάθε βιώσας»* : Εταιρείες δημοσκοπήσεων και στατιστικής πιθανολογούν ότι στο μέλλον οι κάτοικοι του αναπτυγμένου κόσμου θα **αφιερώνουν** έως και 50% του χρόνου τους σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες, ενώ ανάλογα προβλέπεται ραγδαία άνθιση στις βιομηχανίες τουρισμού και αναψυχής.

Ο Γκράιαμ Μόλιτορ, πρόεδρος της εταιρείας «Public Policy Forecasting», μιας εταιρείας δημοσιολογικών προβλέψεων και συγγραφέας του βιβλίου *Τα επόμενα 1000 χρόνια* είναι ένας σύγχρονος μελλοντολόγος που **θεωρεί** ότι η βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου θα είναι το **επόμενο** μεγάλο κύμα οικονομικής ανάπτυξης: «Σε 15 χρόνια από τώρα, οι άνθρωποι θα βλέπουν περισσότερο ποδόσφαιρο, θα αγοράζουν πιο πολλά αθλητικά παπούτσια, θα επισκέπτονται περισσότερα θεματικά πάρκα και θα προτιμούν να γεύονται τις εξωτικές κουζίνες του κόσμου, απ' ευθείας στις χώρες προέλευσής τους».

Όμως, ενώ ξοδεύουμε ολοένα και περισσότερα χρήματα σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες, όσο γιγαντώνεται η βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου τόσο μοιάζει να συρρικνώνεται ο ίδιος ο ελεύθερος χρόνος, τόσο πιο «απασχολημένοι» μοιάζουμε να είμαστε. Αυτό που με την πρώτη ματιά φαίνεται οξύμωρο τελικά είναι αληθές. Όσο επιμηκύνεται και εντατικοποιείται ο εργάσιμος χρόνος τόσο υποχρεωμένοι νιώθουμε να «εξαγοράσουμε» τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, να περιμαζέψουμε τα χρυσά ψυχουλάκια της αναψυχής που πέφτουν από το τραπέζι των κόπων μας, να συμπυκνώσουμε, σε χρόνο και χρήμα, τις εμπειρίες των διακοπών, των χόμπι, της διασκέδασης. Το παράδοξο επιβεβαιώνεται από τις στατιστικές: Όσο περισσότερες ώρες την εβδομάδα **δουλεύει** ένας λαός τόσο περισσότερα χρήματα **ξοδεύει** για αναψυχή. Για παράδειγμα, στη Μεγάλη Βρετανία η μέση οικογένεια ξοδεύει τη μερίδα του λέοντος του οικογενειακού προϋπολογισμού για ψυχαγωγία και διακοπές, περισσότερο απ' ότι ξοδεύουν για τρόφιμα, στέγη και αυτοκίνητα, ενώ παράλληλα οι Βρετανοί εργάζονται περισσότερες ώρες από το μέσο όρο των Ευρωπαίων (43,5 έναντι του κοινοτικού μέσου όρου των 40,5 ωρών την εβδομάδα).

Η παραπάνω αντίφαση – όσο λιγότερο ελεύθερο χρόνο έχουμε τόσα περισσότερα ξοδεύουμε γι' αυτόν – ερμηνεύεται από την ίδια τη διφορούμενη σημασία του όρου «ελεύθερος χρόνος». Παλαιότερα ως αργόσχολες τάξεις θεωρούσαμε κυρίως τους εισοδηματίες, όλους όσοι ξυπνούν το πρωί χωρίς να πρέπει να αφιερώσουν κάπου το χρόνο τους. Σήμερα η αναψυχή είναι κάτι που αγοράζεται, έχει ένα συγκεκριμένο κόστος. Είτε είναι το μασάζ στο διάλειμμα για τη δουλειά είτε είναι τα ποτά μετά τη δουλειά, η εγγραφή στο γυμναστήριο, το εισιτήριο για το θέατρο, η **ξεκούραση** είναι τελικά κάτι που εξαγοράζουν τα υπερ-εργαζόμενα στελέχη και οι επαγγελματίες με ελάχιστο ελεύθερο χρόνο, ώστε να «αποζημιώσουν» τον εαυτό τους για την **έλλειψη** του.

Η **παραδοσιακή** άποψη για τον ελεύθερο χρόνο (μερικές ώρες κατά τις οποίες παύουμε να κοιτάζουμε το ρολόι και αφήνουμε πίσω τις έγνοιες της δουλειάς) δεν είναι πλέον επιθυμητή. Σήμερα, το να έχεις άπλετο χρόνο στα χέρια σου σημαίνει είτε ότι

υποαπασχολείσαι είτε, ακόμη χειρότερα, ότι είσαι άνεργος. Όμως ούτε αυτή η εξήγηση αρκεί για να ερμηνεύσει τη διαφορετική αντίληψη που έχουμε σήμερα για τον ελεύθερο χρόνο. Άνεργοι πάντα υπήρχαν, ακόμη και στις πιο ένδοξες εποχές της βιομηχανικής επανάστασης. Πιο σημαντικό, σήμερα, είναι ότι αυτό που προσδίδει κύρος δεν είναι τόσο το χρήμα, που επιτρέπει μια αργόσχολη ζωή, αλλά η ίδια η εργασία. Η ηθική του **πολυάσχολου**, περιζήτητου και «busy» ατόμου είναι ιδιαίτερα αναβαθμισμένη, αφού το να μην έχεις κάπου να πας και κάτι να κάνεις σημαίνει πιθανότατα ότι είσαι φτωχός και χωρίς προτάσεις.

Έτσι οδηγούμαστε σε μία άποψη περί ελεύθερου χρόνου που αξίζει περισσότερο όσο πιο ακριβοθώρητος* είναι. Πακέτα ολιγοήμερων, αλλά πανάκριβων διακοπών έχουν περισσότερο κύρος από ένα μήνα ελεύθερου κάμπινγκ (που αμέσως παραπέμπει σε φοιτητές και ημι-άνεργους). Ένα πρόγραμμα γρήγορου «επιστημονικού» αδυνατίσματος και εντατικής γυμναστικής, που υπόσχεται την καύση πολλών θερμίδων σε λίγες ώρες, κοστίζει πολύ περισσότερο απ' το να τρέχεις μόνος σου στο πάρκο ή απλώς να περιορίζεις τις διατροφικές σου ανάγκες. Ο χρόνος μεταφράζεται πράγματι σε χρήμα και κάθε δραστηριότητα είναι ανταλλάξιμη και εξαγοράσιμη. [...] [Αφροδίτη Πολίτη, *Ελευθεροτυπία*, 07/08/2001]

* Λάθε βιώσας = να ζεις διακριτικά, να περνάς απαρατήρητος.

* ακριβοθώρητο = κάτι που δύσκολα και σπάνια μπορούμε να το δούμε (συνήθως ειρωνικά)

ΘΕΜΑΤΑ

A.1 Που οφείλεται, σύμφωνα με τη συντάκτρια του κειμένου, η μείωση του ελεύθερου χρόνου; (μονάδες 7)

A.2 Ποια είναι η παραδοσιακή αντίληψη για τον ελεύθερο χρόνο, σύμφωνα με το κείμενο, και ποια επικρατεί σήμερα; (μονάδες 10)

A.3 Βασισμένοι στο κείμενο, να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, σημειώνοντας την ένδειξη Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος).

α) Η καθιέρωση δαπανηρών τρόπων ψυχαγωγίας είναι αποτέλεσμα της αύξησης του ελεύθερου χρόνου.

β) Στα επόμενα χρόνια η βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου θα σημειώσει αλματώδεις ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης.

γ) Όσο λιγότερο ελεύθερο χρόνο διαθέτει κανείς τόσο μεγαλύτερο κοινωνικό κύρος απολαμβάνει.

δ) Στο μέλλον οι άνθρωποι θα διαθέτουν για την ψυχαγωγία τους λιγότερο ελεύθερο χρόνο απ' ότι σήμερα. (μονάδες 8)

B.1 Ποια είναι τα δομικά μέρη της τελευταίας παραγράφου και ποιος ο τρόπος ανάπτυξής της; (μονάδες 5)

B.2 Με ποια διαρθρωτική λέξη γίνεται η σύνδεση μεταξύ

α) της 2^{ης} και 3^{ης} παραγράφου;
β) της 5^{ης} και 6^{ης} παραγράφου;
Ποια νοηματική σχέση δηλώνουν αυτές οι διαρθρωτικές λέξεις; (4 μονάδες)

Β.3 α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
αφιερώνουν, θεωρεί, δουλεύει, ξοδεύει, ξεκούραση
β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
ενθαρρυντικές, επόμενο, έλλειψη, παραδοσιακή, πολυάσχολου (μονάδες 10)

Β.4 Να βρείτε τα συνθετικά των παρακάτω λέξεων και να σχηματίσετε μία νέα σύνθετη λέξη με κάθε ένα από αυτά:
ψυχαγωγικές, δημοσιολόγων (μονάδες 6)

Γ. Παραγωγή κειμένου: Αναλαμβάνετε να συντάξετε και να δημοσιεύσετε στο ηλεκτρονικό ημερολόγιο του σχολείου σας (blog) ένα άρθρο σχετικά με τον ελεύθερο χρόνο στη σύγχρονη εποχή. Σ' αυτό να αναφέρετε τις συνέπειες από την έλλειψη ελεύθερου χρόνου στην ποιότητα ζωής των σύγχρονων ανθρώπων. Επίσης, να αναφέρετε μορφές δημιουργικής αξιοποίησης του λιγοστού ελεύθερου χρόνου (400-500 λέξεις). (μονάδες 50)

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

**ΒΑΒΟΥΡΑ ΜΑΡΙΑ
ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΔΗΛΜΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΜΠΑΛΛΑ ΓΙΩΤΑ
ΠΟΥΛΠΟΥΛΟΓΛΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
ΣΤΟΙΚΟΥ ΕΛΕΝΗ**